EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 14.7.2021.
SWD(2021) 644 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai,

ar ko izveido oglekļa ievedkorekcijas mehānismu

{COM(2021) 564 final} - {SEC(2021) 564 final} - {SWD(2021) 643 final} -
{SWD(2021) 647 final}

Kopsavilkuma lapa

Oglekļa ievedkorekcijas mehānisma ieviešanas ietekmes novērtējums

A. Rīcības nepieciešamība

Problēmas būtība un nozīme ES mērogā

Ja visā pasaulē saglabāsies atšķirības klimatisko ieceru vēriena ziņā, ES kāpinātais ieceru vēriens palielinās oglekļa emisiju pārvirzes risku no ES. Šādu pārvirzi izraisa energoietilpīgu produktu ražošanas pārvietošana no ES uz citām valstīm ar zemākām vides atbilstības nodrošināšanas izmaksām un šo pašu ES produktu aizstāšana ar oglekļietilpīgāku produktu importu no šīm valstīm. Tādā gadījumā rezultāts ir vispārējs globālo emisiju pieaugums, tādējādi mazinot ES klimata rīcībpolitikas efektivitāti.

ES 2005. gadā ieviesa ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu (ETS), lai samazinātu siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas un cīnītos pret klimata pārmaiņām. ES klimatneitralitātes mērķis līdz 2050. gadam un lēmums līdz 2030. gadam kāpināt klimata ieceru vērienu liek arī plašāk pārskatīt esošos pasākumus attiecībā uz oglekļa emisiju pārvirzes novēršanu. Piemēram, lai arī kvotu bezmaksas iedale efektīvi novērš oglekļa emisiju pārvirzes risku, tā arī vājina oglekļa cenu signālu ES nozarei salīdzinājumā ar visu kvotu izsoli. OIM kā alternatīva kvotu bezmaksas iedalei nodrošinātu, ka importēto preču cena precīzāk atspoguļotu ar tām saistītās oglekļa emisijas.

Sasniedzamie mērķi

OIM ieviešanas mērķis ir sasniegt visaptverošo mērķi — risināt klimata pārmaiņas, samazinot SEG emisijas ES un pasaulē.

Konkrētāk, pasākuma mērķi ir: i) novērst oglekļa emisiju pārvirzes risku, ii) veicināt dekarbonizācijas mērķu sasniegšanu ES, iii) mudināt trešo valstu ražotājus, kas eksportē uz ES, ieviest mazoglekļa tehnoloģijas un iv) nodrošināt, ka importa cena precīzāk atspoguļo saistītās oglekļa emisijas.

ES līmeņa rīcības pievienotā vērtība (subsidiaritāte)

SEG emisiju samazināšana būtībā ir pārrobežu jautājums, kam nepieciešama efektīva rīcība pēc iespējas plašākā mērogā. ES kā pārvalstiska organizācija savā teritorijā ir spējīga izveidot efektīvu klimata rīcībpolitiku, kā tas ir izdarīts ar ES ETS. Vienīgais nozīmīgais veids, kā nodrošināt līdzvērtību starp oglekļa cenu politiku, kas tiek piemērota ES iekšējā tirgū, un oglekļa cenu politiku, ko piemēro importam, ir rīkoties Savienības līmenī. Turklāt nepieciešamību pēc minimālām administratīvām izmaksām vislabāk var īstenot, ievērojot konsekventus noteikumus visam vienotajam tirgum.

B. Risinājumi

Risinājumu varianti izvirzīto mērķu sasniegšanai: vēlamais risinājums (ja ir), iemesli (ja nav)

Tika apsvērti seši risinājumi, to vidū divi dažādi nodokļi (1. un 6. risinājums) un regula, kas atspoguļo ES ETS attiecībā uz bāzes materiālu (alumīnijs, mēslošanas līdzekļi, cements, dzelzs un tērauds) un elektrības importu (pārējie risinājumi). Visi pasākumi ir izstrādāti tā, lai nodrošinātu atbilstību ES starptautiskām saistībām:

1. risinājums ir oglekļa nodoklis importam; tas balstās uz noklusējuma vērtību un atspoguļo ES vidējo emisiju, vienlaikus ļaujot importētājiem pierādīt savu importēto produktu faktisko oglekļa emisiju intensitāti. No otras puses, **6. risinājums** sastāv no akcīzes nodokļa oglekļietilpīgiem materiāliem un attiecas gan uz vietējo, gan importēto produktu patēriņu, kā arī turpinās kvotu bezmaksas iedali ES ETS.

Pārējie risinājumi ietver importa sertifikātu (OIM sertifikātu) iegādi un nodošanu, importējot dažādus bāzes materiālus, un atspoguļo ES ETS. **2. risinājumā** sertifikātu cenas pamatā būtu noklusējuma vērtība, kas atspoguļo ES vidējo emisiju, ar iespēju importētājiem pierādīt importēto produktu faktisko oglekļa emisiju intensitāti. **3. risinājumā** tiek pieņemts, ka importa oglekļa cenas pamatā būs faktiskās emisijas no trešo valstu ražotājiem, nevis noklusējuma vērtība, pamatojoties uz ES ražotāju vidējiem rādītājiem. Šie abi risinājumi paredz, ka OIM nozares nesaņem bezmaksas kvotas ETS ietvaros.

4. risinājums ir 3. risinājuma paveids. Tas paredz OIM pakāpenisku ieviešanu, vienlaikus pakāpeniski pārtraucot bezmaksas kvotu iedali pēc 2025. gada. **5. risinājums** ir vēl viens variants, kura darbības jomu paplašina tālāk vērtību ķēdē, iekļaujot arī bāzes materiālus kā sastāvdaļu un gatavos izstrādājumus.

Šis ietekmes novērtējums atbalsta **4. risinājumu** kā vēlamo risinājumu, jo tam ir pozitīva ietekme un tas ir saskanīgs ar pārējo paketi "Gatavi mērķrādītājam 55 %".

Dažādu ieinteresēto personu viedokļi. Atbalsts konkrētiem risinājumiem

Sabiedriskā apspriešana liecināja, ka oglekļa emisiju pārvirze jau tiek uztverta kā realitāte un ka risks, iespējams, palielināsies, ņemot vērā ES klimatisko ieceru vēriena kāpinājumu. Respondenti uzskata, ka katrs no šiem turpmāk uzskaitītajiem politikas risinājumiem vismaz kaut kādā mērā atbilst OIM uzbūvei (vislabāk novērtēto secībā): i) nodoklis, ko piemēro importam nozarēs, kuras ir pakļautas oglekļa emisiju pārvirzes riskam (piemēram, robežšķērsošanas nodoklis vai muitas nodoklis); ii) tāds oglekļa nodoklis (piemēram, akcīzes vai PVN veida) patēriņa līmenī, ko piemēro ES ražošanai, kā arī importam; iii) pienākums pirkt OIM sertifikātus no īpaša ārpus ES ETS izveidota importa kopfonda, kurš atspoguļotu ES ETS cenas, vai iv) ES ETS attiecināšana arī uz importu.

C. Vēlamā risinājuma ietekme

Ieguvumi no vēlamā risinājuma (ja tāda nav, tad no galvenajiem risinājumiem)

4. risinājumam ir skaidras priekšrocības attiecībā uz emisiju samazināšanu ES un oglekļa emisiju pārvirzes riska samazināšanu attiecīgajās nozarēs. Salīdzinot ar scenāriju, kas paredz kvotu bezmaksas iedales turpināšanu ES ETS un jauno klimatisko ieceru vēriena līmeni, 4. risinājums ļautu līdz 2030. gadam OIM nozarēs samazināt emisijas par 1,0 % ES un par 0,4 % pārējā pasaulē. Turklāt saskaņā ar 4. risinājumu oglekļa emisiju pārvirze 2030. gadā tiek samazināta līdz – 29 %.

Vēlamā risinājuma (ja tāda nav, tad galveno risinājumu) izmaksas

Attiecībā uz ekonomisko ietekmi 4. risinājums 2030. gadā radītu ierobežotu negatīvu ietekmi uz IKP (– 0,223 %) un patēriņu (– 0,558 %) un nelielu pozitīvu ietekmi uz ieguldījumiem (0,388 %) salīdzinājumā ar pamatscenāriju. Attiecībā uz sociālo ietekmi 4. risinājums paredz nelielu nodarbinātības pieaugumu par 0,3 % nozarēs, uz kurām attiecas OIM (2030. gadā, salīdzinājumā ar pamatscenāriju). Lejupējās nozarēs ir sagaidāma ierobežota negatīva ietekme uz nodarbinātību.

Visbeidzot, ir sagaidāmas administratīvās un atbilstības nodrošināšanas izmaksas uzņēmumiem un iestādēm. Lai gan ir grūti precīzi novērtēt šīs izmaksas, aplēses rāda, ka saskaņā ar 4. risinājumu kopējās izmaksas uzņēmumiem varētu sasniegt 9,8 līdz 14,3 miljonus EUR gadā. Paredzamās izpildes panākšanas izmaksas iestādēm varētu sasniegt 15 miljonus EUR gadā.

Ietekme uz MVU un konkurētspēju

Prognozes un pieejamie dati neļauj kvantitatīvi novērtēt ietekmi uz MVU. Tomēr mēs varam sagaidīt, ka maziem uzņēmumiem būs lielākas relatīvās atbilstības nodrošināšanas izmaksas nekā lielākiem

uzņēmumiem. Konkurētspēja tiktu stiprināta, samazinot oglekļa emisiju pārvirzes risku.
Nozīmīga ietekme uz valstu budžetiem un pārvaldes iestādēm
Nav citas nozīmīgas ietekmes.
Cita nozīmīga ietekme
Nav citas nozīmīgas ietekmes.
Proporcionalitāte
4. risinājums samērīgi atbilst iniciatīvas mērķiem.
D. Turpmākā rīcība
Politikas pārskatīšanas termiņš
Pasākums sākumā attieksies uz samazinātu skaitu nozaru. Tas tiks pārskatīts pēc trim gadiem no tā piemērošanas sākuma, jo īpaši tādēļ, lai apsvērtu tā darbības jomas paplašināšanu, attiecinot to vēl uz vairākiem pamatproduktiem un uz pusfabrikātiem un gataviem izstrādājumiem.